מדרש · אגדה · בתי מדרשות · חלק א

סידור רבא דבראשית רבא - נוסח ב, על פי כתב-יד אוקספורד

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

סידור רבא דבראשית רבא - נוסח ב, על פי כתב-יד אוקספורד

מקור הטקסט: ובלכתך בדרך

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/סידור-רבא-דבראשית-רבא-נוסח-ב-על-פי-כתב-יד-אוקספורד/
הקובץ נוצר ב־18 בנובמבר 2026 מגרסה 38-202611162349v של הספרייה.

תוכן העניינים

א 4
ב 4
ג 4
ד 4
ה 4
ו 5
ז 5
ח 6
ט 6
י 7
יא 7
יב 7
יג 7
יד 7
טו 8
טז 8

א

בראשית ברא אלקים (בראשית א א) אל תיקרהו בראשית אלא ברא שית וכן אתה מוצא בראשית ששה אותיות הן שבהן נבראו שמים וארץ שנאמר כי ביה ה' צור עולמים (ישעיה כו ד) יה שתים ידוד ארבע הרי כאן ששה הרי למדתה שבאילו שמות ששה ברא הקדוש ברוך הוא את השמים ואת הארץ ושמא תאמר שמים וארץ בלבד נבראו והלא העולם הזה והעולם הבא נבראו בהן שנאמר כי ביה יי צור עולמים (שם) הא למדתה שבאילו ששה אותיות ברא הקדוש ברוך הוא השמים וארץ העולם הזה והעולם הבא:

ב

דבר אחר בראשית מהו בראשית באות אחת ברא הקדוש ברוך הוא את השמים ואת הארץ ואיזהו אות אחת שבה נבראו שמים וארץ שנאמר אלה תולדות השמים והארץ בהבראם אל תיקרי בהבראם אלא בה' בראם באות זה ברא הקדוש ברוך הוא את השמים ואת הארץ העולם הזה והעולם הבא וחתמה בטבעת אהיה אשר אהיה ומפני מה חתמה בחותם שאילו לא חתמה בחותם י"ה אין כל ביריא יכולה לדרוש באותותיה מפני שלהבת אש וכל מי שהיה בא לדרוש באותותיה מיד מתמלא כל העולם כולו אש לפיכך סתם אותותיה וחתמו בחותמו לפיכך נאמר בראשית ברא אלקים:

ג

דבר אחר בראשית ברא אלקים אילו שש מדות שבמעשה ידי אומן ואילו הן בנויות רקימות אמיצות שרישרות יטיבות תמיכות אמר הקדוש ברוך הוא בראשית בניתי ריקמתי אימצתי שרשרתי יטיבתי תמכתי את השמים ואת הארץ:

ד

דבר אחר בראשית בראשיתה ראיתי את אבותיכם (הושע ט י) בראשית בראשיתה לגזירה שוה מלמד שלא ברא הקדוש ברוך הוא את עולמו אלא בשביל ישראל שאין ראשית האמור אלא ישראל שנאמר קודש ישראל ליי ראשית תבואתה (ירמיה ב ג):

ה

דבר אחר בראשית אל תיקרי בראשית אלא ברא ראשית מלמד שלא ברא הקדוש ברוך הוא את העולם אלא בשביל שנקראו ראשית אילו הן תורה וישראל ויראת יי תורה מנין

שנאמר יי קנני ראשית דרכו (משלי ח כב) ואין דרכו אלא תורה שנאמר דרכיה דרכי נועם (שם ג יז) אילו תורה נביאים וכתובים וכל נתיבותיה שלום אילו מדרש הלכות ואגדות ומנין שישראל נקראו ראשית שנאמר קודש ישראל ליי ראשית תבואתה (ירמיה ב ג) ומנין שיראת יי נקרא ראשית שנאמר ראשית חכמה יראת יי (תהלים קיא י) מיכן שגדולה יראה לפני יי מכל חכמה ובינה שברא בהן הקדוש ברוך הוא את העולם שנאמר הן יראת יי היא חכמה (איוב כח כח) ואין הן אלא אחד שכן בלשון יווני קורין לאחת הינא ומנין שברא הקדוש ברוך הוא את העולם בחכמה ובינה שנאמר יי בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה (משלי ג יט) ושמא תאמר שמים וארץ בלבד נבראו באילו ו' אותיות והלא העולם הזה והעולם הבא ושמונה עשר אלף עולמים נבראו בהן שנאמר כי ביה יי צור עולמים (ישעיה כו ד) להודיע שברא הקדוש ברוך י"ח אלפים עולמים והעולם הזה והעולם הבא שנאמר בהן צור עולמים צור עולם לא נאמר אלא צור עולמים העולם הזה והעולם הבא וי"ח אלפים עולמים ומנין שיש שמונה עשר אלף עולמים והעולם הזה באמצעיהם שנאמר סביב שמונה עשר אלף ושם העיר מיום יי שמה (יחזקאל מח לה) מלמד שמיום שהתחיל הקדוש ברוך הוא וברא את העולם ותיקן מעשה בראשית קבע הקדוש ברוך הוא שמה של ירושלים ושמה של ארץ ישראל כדי להשרות שכינתו בתוכו ואחר כך נתעלה וישב ברומו של עולם שנאמר רומה על השמים אלקים ועל כל ארץ כבודך (תהלים נז ו):

1

דבר אחר כי ביה יי צור עולמים מלמד ששתים עשרה ארצות ברא הקדוש ברוך הוא כנגד שנים עשר שבטים וארץ ישראל וירושלים באמצעיהם שנאמר יצב גבולות עמים למספר בני ישראל (דברים לב ח):

2

דבר אחר צור עולמים שאין צייר כיוצא בו שצר עליונים ותחתונים בלא סממנים ובלא כלום יגיעה ברא מאה ותשעים ושש אלפים עולמים ברוח פיו ובדבר שפתיו שנאמר בדבר יי שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם (תהלים לג ו) ומנין שברא הקדוש ברוך הוא מאה ותשעים ושש אלפים עולמים עולמים בגמטריא כך ע' שבעים ו' ששה ל' שלשים מ' ארבעים י' עשרה מ' ארבעים הרי מאה ותשעים ושש אלפים עולם ברא הקדוש ברוך הוא למענו שנאמר כל פעל יי למענהו (משלי טז ד):

ח

דבר אחר צור עולמים שהוא דומה לצור שסובל את כל עמודי הבית אף כך הקדוש ברוך הוא סובל אותן קצ"ו אלפים עולמים והעולם הזה והעולם הבא תחת זרועו הגדולה ודומה כמין קמיע שהוא תלוי בזרוע גיבור שנאמר ומתחת זרועות עולם (דברים לג כז) לכך נאמר כי ביה יי צור עולמים הא למדתה שבאילו שש אותיות ברא הקדוש ברוך הוא שמים וקצ"ו אלפים עולמים והעולם הזה והעולם הבא וכל מדות שבהן וכולם חתמם בטבעת אהי"ה אשר אהי"ה העולם הזה חתם באהי"ה א"ה מלמעלה י"ה מלמטה אבל כסא הכבוד חתמו בטבעת י"ה יהו"ה י"ה זו שכינה יהו"ה זו רבון העולמים ומפני מה חתמם בחותמו שאילו לא חתמם בחותמו אין כל בריה יכולה להשתמש באותיות י"ה מפני שלהבת אש שיורדת לפני הקדוש ברוך הוא לשרוף את העולם באותה שעה שבשעה שאדם דורש באותיות שמו של הקדוש ברוך הוא אותן אותיות של אש שהן עומדות כנגד כתרו של הקדוש ברוך הוא פורחות משעה לשעה ומעונה לעונה ומרגע לרגע וכיון שהן שומעות קול מדרש הדורש יורדות לשרוף את כל העולם מפני שאומרות זו לזו מה טיבו של זה שהוא משתמש ברזי אותיות של שם המפורש לפיכך חתם אותיות י"ה משבעת ימי בראשית וחתמם בחותם אהי"ה אשר אהי"ה וכל מי שהוא בא לדרוש באותיות י"ה מיד כשיורדות אותיות של אש שהן עומדות כנגד כתרו של גבורה ומבקשים לשרוף את העולם כדי שיהו עומדות ועושות עליהן מלחמה אותן אותיות באהי"ה אשר אהיה ועושות עליהן מלחמה ואינן מניחות אותן לשרוף את העולם ואילו הן אותיות של אש שהן עומדות ופורחות בכנפי להבה כנגד כתר גבורה ת"א צ"ץ שצבצ"ץ טט"ר ינו"ד י"ה הו"ד ח"ד וד"ר עטר"ת י"ה גציט"א ט"א ופריש"א אילו ארבעים ושלש אותיות של אש שהן פורחות בכנפי להבה כנגד כתר גבורה:

ט

דבר אחר בראשית בראשונה ברא הקדוש ברוך הוא שמים וארץ וכונן מעיינות והכין תהומות והכין שבעה מעיינות למעלה וכנגדן יסד ז' תהומות למטה נטה רקיע למעלה וכנגדו יסד אדמה למטה נטה שחקים למעלה וכנגדו יסד חרבה למטה נטה מכון למעלה וכנגדו יסד יבשה למטה נטה מעון למעלה וכנגדו יסד ארקא למטה יסד זבול למעלה וכנגדו יסד תבל למטה נטה ערבות למעלה וכנגדו יסד חלד למטה נטה כסאו למעלה ומכבודו נתן למטה:

י

בשיני פילג את המים ומהן לקח למעלה ומהן נתן למטה המים שנתן למעלה כונן עליהן שבעה מעונות וכסא הכבוד ומחיצתן של מלאכים ושנתן למטה יסד עליהן ז' תהומות וכל מידות שבהן וכיפת רקיע נתן על פני המים כדי להבדיל מן המים העליונים למים התחתונים ומפני מה הפרישן הקדוש ברוך הוא מפני שהמים העליונים זכרים והתחתונים נקבות וכשבקשו להשתמש זה עם זה בקשו להחריב את העולם באותה שעה היו המים הנקבות עולים להרים ויורדים לגבעות וזכרים היו רצים אחריהם עד שגער בהן הקדוש ברוך הוא והפרישן זה מזה שנאמר יעלו הרים ירדו בקעות (תהלים קד ח) ומנין שגער בהן הקדוש ברוך הוא שנאמר מן גערתך ינוסון (שם שם יז) ומנין ששם להם גבול לכל אחד בפני עצמו שנאמר גבול שמת בל יעבורון (שם שם ט) ואין בין מים העליונים למים התחתונים אלא שלש אצבעות בלבד וכיפת רקיע מוקפת ביניהם כדי להבדילן זה מזה שנאמר ויעש אלקים את הרקיע ויבדל וגו' (בראשית א ז):

יא

בשלישי אסף המים למקום אחד והראה את היבשה וקרא לה ארץ והוציא ממנה עצים ועשבים וכל מיני זרעים ועץ פרי ועץ עושה פרי וכל מיני נטיעות בענפיהם בפירותיהם וכל מיני דשאים וכל מיני קיטניות בין שעושין פירות בין שאינן עושין פירות שנאמר ויאמר אלקים תדשא הארץ וגו' (שם שם יא):

יב

ברביעי ברא מאורות להבדיל בין היום ובין הלילה נתן שמש למשול ביום וירח וכוכבים למשול בלילה שנאמר ויעש אלקים את שני המאורות הגדולים וגו' (שם שם ט"ז):

יג

בחמישי ברא דגים טמאים וטהורים וכל שרצי המים ועופות טמאים וטהורים על פני הארץ וכל מיני חגבים שנאמר ויאמר אלקים ישרצו המים וגו' (שם שם כ):

יד

בששי ברא בהמות וחיה ורמש ושבע חיות ושקצים ורמשים שנאמר תוצא הארץ נפש חיה למינה בהמה ורמש וגו' (שם שם כד) אחר כולם ברא אדם למשול בכולן דבר דיבר

והכין צבאיו וכל אחד ואחד ציוה על עבודתו גידל מלאך בראש כולם וגבריאל בראש השרים הלל וזמרה טעמם בפיהם שיר ותושבחות בגרון כולם ויעש לו בים דרכים ובמים עזים נתיבות עשויים זה לזה אומרים מה נעשה ומלאך ידיד מלמדן וסולמות עשה מזה לזה שבהן עולין ויורדין מהן עולין לומר שבח ומהן יורדים לשום שלום בעולם מפני שכל מלאך ומלאך ממונה על כל ביריא וביריא לשומרו:

טו

בין השמשות נבראו עשרה דברים ואילו הן פי הארץ פי הבאר ופי האתון והקשת והמן והמטה והשמיר והכתב והמכתב והלוחות ויש אומרים אף מקלו של משה ועמוד האש ועמוד הענן ויש אומרים אף המזיקין וקבורתו של משה ומערה שעמד בה משה ואליהו ור' יאשיה שאמר משום אביו אף האיל ויש אומרים אף הטבח והגרע ור' יוחנן אמר אף הצבת צבתא מצבתא מתעבדא צבתא קדמתא מאן עבדא בריא בידי שמים הוה אמרו לו והלא יכול לעשות דפוס להניחה לתוכו ויתיכנה וכל דאית בה אלא לא בריא הות אלא מעשה הות:

טז

בשביעי ישב הקדוש ברוך הוא על כסא שמחה והעביר לפניו שר של שמים בשמחה גדולה ושר של ארץ בשמחה גדולה שר של ימים בשמחה גדולה שר של נהרות בשמחה גדולה שר של הרים בשמחה גדולה שר של גבעות בשמחה גדולה שר של תהומות בשמחה גדולה שר של חמה בשמחה גדולה שר של לבנה בשמחה גדולה שר של כימה בשמחה גדולה שר של כסיל בשמחה גדולה שר של כוכבים בשמחה גדולה שר של מזלות בשמחה גדולה שר של גן עדן בשמחה גדולה שר של גיהנם בשמחה גדולה שר של שמים בשמחה גדולה שר של שקצים שר של רמשים שר של חיות שר של בהמות שר של דגים שר של חגבים שר של עופות שר של מלאכים שר של בריות שר של ביריה ובריה שר של כל רקיע ורקיע שר של כל גדוד וגדוד שר של חיות הקודש שר של כרובי הכבוד שר של אופני גבורה בשמחה גדולה ושאר כל שר ושר נכבד ונחמד ונהדר ונערץ והיו כולם עומדין בשמחה גדולה במעון של שמחה ושחקין ומשמחין ומרקדין ומנגנים ומקלסין לפניו בכל מיני קילוס ובכל מיני זמר ובכל מיני שבח והלל והיו מלאכי השרת פותחין פיהן ואומרים יהי כבוד יי לעולם ישמח יי במעשיו (תהלים קד לד) והיה ערבות רקיע מלא שמחה וקול והוד והן יודעין תוקף וגאוה ותפארת תהילה ורינה שירה

וצהלה נצח עושר וכבוד והוד והדר באותה שעה שנאמר הוד והדר לפניו (תהלים צו ו) כנגד שבת ועוז ותפארת כנגד שבת וינפש הביא הקדוש ברוך הוא שרה של שבת והושיבה על כסא הכבוד והביא לפניה כל שר ושר של כל רקיע ורקיע של כל תהום ותהום והיו מרקדין ומשחקין לפניו ואומרים שבת הוא ליי ושאר כל השרים הגדולים משיבין ואומרים ליי היא שבת ואף אדם הראשון העלהו הקדוש ברוך הוא לשמי שמים העליונים לשוש ולשמוח בשמחתה של שבת שבה עשה הקדוש ברוך הוא חנוכת שמים וארץ והכל היו שמחין בה ואף אדם הראשון שש ושמח עמהן והיא היתה תחילה וראש לכל השמחות כולם פתח את פיו ואמר מזמור שיר ליום השבת אמר הקדוש ברוך הוא לשבת אתה אמרת מזמור שיר ליום השבת ולי אין אתה אומר מזמור שיר שאני אלקי השבת עד שעמדה שבת על רגליה ונפלה על פניה לפני הקדוש ברוך הוא ואמרה טוב להודות ליי וכל סידרי בראשית השיבו אחריה ואמרו ולזמר לשמך עליון סליק סידרא דבראשית דמרכבא